

Remissvar över betänkandet SOU 2025:28 – Frihet från våld, förtryck och utnyttjande

Västerås stad har getts möjlighet att yttra sig över betänkandet SOU 2025:28 *Frihet från våld, förtryck och utnyttjande – En jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en stärkt styrning av centrala myndigheter*.

Syftet med betänkandet är att genom en långsiktig och hållbar struktur förstärka det jämställdhetspolitiska arbetet mot våld - mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt utnyttjande i prostitution och människohandel genom ökad samordning, särskilt ansvarsfördelade myndigheter och en nationell jämställdhetspolitisk strategi mot våld.

Västerås stad välkomnar denna ambitionshöjning och delar i huvudsak utredningens syn på behovet av en långsiktig styrning, förbättrad myndighetssamverkan och ökad tillgänglighet till stöd och skydd för våldsutsatta.

Utifrån Agenda 2030 anknyter detta arbete särskilt till mål 5 (Jämställdhet), 10 (Minskad ojämlikhet) och mål 16 (Fredliga och inkluderande samhällen), där delmål 5.2, 5.3 och 16.1 är särskilt relevanta för arbetet mot könsrelaterat och hedersrelaterat våld. Nedan följer Västerås stads specifika synpunkter på betänkandet.

Västerås stads synpunkter

Samlad strategi och långsiktig styrning

Västerås stad ser positivt på utredningens förslag om en samlad strategi snarare än separata dokument för olika våldsformer. Det är viktigt för att undvika dubbla prioriteringar som riskerar att försvåra implementering på lokal nivå. Den föreslagna övergången från tidsbegränsade uppdrag till en mer instruktionsbunden styrning av centrala myndigheter är välkommen och kan bidra till ökad långsiktighet, ansvarstagande och uppföljning.

Förslag om nationellt samordningscentrum

Att inrätta ett nationellt samordningscentrum mot våld vid Jämställdhetsmyndigheten är ett relevant steg för att samla och samordna kunskap, stöd, uppföljning och implementeringsstöd. Det är dock viktigt att detta inte innebär att övriga aktörer fransäger sig ansvar, utan att centrumet ska bidra med mervärde i form av stöd till befintliga strukturer.

Tillägg av relevanta myndigheter

Utredningen föreslår att ett antal myndigheter ska få instruktionsenliga uppdrag inom det myndighetsgemensamma arbetet mot våld. Västerås stad föreslår att Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd också inkluderas i denna grupp. Myndighetens kompetens inom jämställt föräldraskap, barnrättsperspektiv och familjerätt kan bidra till att förebygga våld i nära relationer och våld mot barn.

Indikatorer för uppföljning

Förslaget om indikatorer är i grunden bra. Västerås stad instämmer dock i att det är en obalans mellan indikatorer som speglar förebyggande arbete och de som speglar våldsutsatthet efter att våld redan skett. På sida 555 i betänkandet listas endast två indikatorer för våldsförebyggande arbete på nationell nivå, vilket är otillräckligt. Fler indikatorer bör utvecklas för att kunna följa det proaktiva arbetet, exempelvis systematiskt förebyggande arbete i skola och socialtjänst, kompetensutveckling eller hur många kommuner som integrerar våldsförebyggande arbete i ordinarie planeringsprocesser.

Synpunkter från Centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (CMHV)

Västerås stad ställer sig positiv till att flera av de föreslagna åtgärderna kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) redan tillämpas i kommunens arbete. Samtidigt vill de betona följande:

- **Samordning krävs lokalt:** Det finns idag flera olika kommunala aktörer som arbetar mot HRV, men avsaknaden av en övergripande samordning skapar otydlighet. Ett kommunalt samordningsuppdrag bör övervägas.
- **Låga trösklar till stöd och skydd:** Det är positivt att utredningen föreslår tillgängliga insatser utan krav på omfattande dokumentation. Detta tillämpas redan i viss mån i Västerås, men behöver kommuniceras tydligare till målgruppen.
- **Skyddade boenden:** De ser att ett behov av fler boenden med kompetens om hederskontext, särskilt för HBTQI+-personer, barn och unga samt personer med funktionsnedsättning.
- **Barn i fokus:** Det är avgörande att barn i hederskontext erkänns som utsatta i egen rätt, inte enbart som anhöriga. Stöd bör erbjudas även utan behovsprövning.

Om strategi för HRV

Västerås stad noterar att utredningen förordar en samlad strategi för alla former av könsrelaterat våld. Kommunen ser generellt positivt på detta förslag, eftersom det underlättar samordning och genomförande på lokal nivå. Samtidigt vill Västerås stad lyfta att det inom den kommunala expertisen finns annan bedömning.

CMHV framhåller att en särskild nationell strategi för HRV bör utvecklas, då våldsformen har särskilda drag såsom kollektiv kontroll, transnationella dimensioner och könsbaserade hedersnormer som kräver särskilda lösningar. Ett alternativ som bör övervägas är att inom ramen för en gemensam strategi skapa ett särskilt strategiskt område för HRV, med egna mål, åtgärder och indikatorer.

Slutsatser

Västerås stad ställer sig positiv till betänkandets helhetsinriktning och ambition att långsiktigt strukturera och samordna det jämställdhetspolitiska arbetet mot våld. Samtidigt vill vi understryka att:

- Implementering kräver ökade resurser till kommunerna, särskilt till socialtjänst, skola och civilsamhälle.
- Arbetet med äldre och andra särskilt sårbara målgrupper fortsätter att prioriteras lokalt och att kommunerna ges rätt stöd för det.
- Samverkan på lokal nivå behöver förtydligas i praktiken, inte bara genom nya dokument.
- Kompetensförsörjning och organisatorisk uthållighet är fortsatt en kritisk fråga, särskilt inom socialtjänst och skyddade verksamheter.

Vi vill även lyfta behovet av långsiktig finansiering och tydliga riktade statsbidrag som är i takt med kommunernas planeringshorisont och verkliga behov.